

mea, Varga Gábor régészhallgatók; Magdalena Idzieak, Natalja Lipanzyk, Sabina Stempniak régészhallgatók (poznani Adam Mickiewicz Egyetem); Baladincz Péter egyetemi hallgató; Delbó Gabrella.

BORHY LÁSZLÓ – SZÁMADÓ EMESE

220. Komlóska, Pusztavár

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Ő, Á

A Komlóska falutól délre, egy 426 m magas hegy platóján található várat a Tolcsva nemzetség Uz és Langeus nevű tagjaitól származó Tolcsvai illetve Toronyai családok emeltethették a 13. század végén vagy a 14. század elején. Maga az erősség írott forrásokban csupán kétszer tűnik fel, először 1379-ben, egy közelebből nem ismert felosztás kapcsán, majd 1398-ban, amikor már mint *castrum desolatum et corruptum Solmus appellatum* említik.

Az azóta pusztuló falainak védelmét és bemutatását előkészítő szondázó feltárást 2004-ben folytattuk. Az északi várrész területére koncentrálna több kutatóárok- kal vizsgáltuk az itt épített központi toronytól északra elhelyezkedő területeket. A korábbi 6. árok folytatásaként, de attól 1 méter távolságban, a kelet felé emelkedő területen, 3 méter hosszan és 1 méter szélességben jelöltük ki a 7. kutatóárkot. Az árok nyugati részén 15 cm-es, míg keleti végében 45 cm-es mélységben bukkant elő a bazaltszikla alkotó altalaj. A lényegében egységes feltöltési rétegből kevés fehér színű Árpád-kori kerámia és állatcsont került elő.

Az árok északi profiljára merőlegesen, attól 8,5 m távolságban, északi irányban jelöltük ki a 8. kutatóárkot, az itt található viszonylag vízszintes terület vizsgálatának céljából. A 4 m hosszú árok egész területén átlagosan 30–40 cm-es mélységben már előbukkant a bazaltos altalaj. Az egységes betöltési réteget képező barnás színű, köveket is tartalmazó föld alsó részéből került elő az őskori és Árpád-kori cseréptöredékekből álló leletanyag.

A 9. kutatóárok a torony északi előterét alkotó, környezetéből kiemelkedő, nagyjából vízszintes felületet vizsgáltuk meg. A bazaltszikla altalaj átlagosan 50–70 cm-es mélységben került elő. E felett nagyobb köveket is tartalmazó barnás földdel kevert betöltési réteg helyezkedett el. Ebből kevés őskori kerámia, pattintott kőeszköz és Árpád-kori kerámatöredék került a felszínre. Nem kizárt, hogy a lényegében itt is egységesnek mutatkozó réteg felső része, a terület felett egykor magasodott torony omlásrétegéből alakulhatott ki.

A vár első, 1961. évi felmérésének dokumentációjában az erősség külső falának ÉK-i részén elhelyezkedő kapu boltindításáról tesz említést Gábor Judit és Valter Ilona. A Balassa Iván által 1959-ben a vár belső területén készített fényképek alapján, melyeken mintha egy gyalogkapu két nagyobb kőből összeállított egyenes záródású szemöldökköve lenne látható, elvégeztük az északi várrész északkeleti külső falában megfigyelhető nyílás vizsgálatát. A nyílás belsejének és előterének kitisz-

títása után azonban világossá vált, hogy itt nem kapuról, hanem egy nagyobb falkiszakadásról van szó. A falomlás okozója egy a nyílásból eltávolított, igen nagy méretű bazaltszikla lehetett, mely helyéből kifordulva kiszakította a természetes bazaltsziklához kívülről, 2–3 kősrnyi szélességben hozzáépített várfalat.

A kutatás során megállapíthattuk, hogy az északi várrész északi részén – a helyenként a felszínre is emelkedő bazaltos sziklákon – építmények nem állhattak, a sziklafelszín ugyan vékony rétegben feltöltötték, ezt azonban intenzíven nem használhatták, mivel kifejezett járósínt sehol nem mutatkozott.

A déli várrészben, az ún. négyszögletes épület északi, eddig még ismeretlen helyzetű fala tisztázására nyitottuk meg a 10. kutatóárkot. Az árkot az épület nyugati fala külső síkjával párhuzamosan, attól 3 méterre keletre, mintegy 3,5 m hosszúságban jelöltük ki. A kereszt fal belső síkja 90 cm-es mélységben, az árok déli végétől 170 cm-re bukkant elő. Külső síkja erősen lepusztult, magát a falsíkot nem is találtuk meg, de a fal minimális szélessége 140 cm-re tehető. Az árok déli felében, tehát az épület belsejében tovább folytattuk a mélyítést a sűrűn egymásra borult köveket tartalmazó omlásrétegben, azonban padló- vagy járósínt még az elért 180 cm-es mélységben sem jelentkezett.

A várrész már korábban kutatott déli kapujának viszonylag vízszintes előterében jelöltük ki a 11. árkot, esetleges fa-föld szerkezetű építmények lokalizálása végett. Épületet a kutatás során nem találtunk. A kisebb-nagyobb köveket tartalmazó egységes betöltési rétegből, a 3. árokhoz hasonlóan, nagy mennyiségű Árpád-kori kerámatöredék illetve vasszeg és patkó töredéke, kisebb mennyiségben őskori kerámatöredékek, valamint egy pattintott kőeszköz töredéke került elő.

GÁL VIKTOR – FELD ISTVÁN

221. Kölked, Feketekapu

(Baranya megye) B, LT, Ró, A

2004. áprilisban terepbejárást végeztünk Kölked határában, sávós leletanyaggyűjtést alkalmazva. Célunk a település határába eső avar kori település és temető kiterjedésének, egymáshoz való viszonyának meghatározása volt. A terepbejárást során a (korai és késői) avar kori anyagon kívül bronzkori, kelta és római kori telepnyomokat találtunk, eltérő koncentrációjú leletanyaggal.

HAJNAL ZSUZSANNA

222. Körmend, Batthyány-kastély

(Vas megye) Kk, Kú

2004 őszén régészeti feltárást végeztünk a kastély főépületének földszintjén és az É-i melléképületek környezetében. A régészeti feltárás szorosan kapcsolódott a falkutatáshoz. A kutatást az eredeti tervekhez képest leszűkítette a biztosított pénzügyi háttér, ezért a most